

THE WAR MUST GO ON

**DYNAMIKA WOJNY W UKRAINIE
I JEJ REPERKUSJE
DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI**

**POD REDAKCJĄ
ARTURA GRUSZCZAKA**

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

SOCIETAS

seria pod redakcją
BOGDANA SZLACHTY

138

THE WAR MUST GO ON

Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje
dla bezpieczeństwa Polski

pod redakcją
Artura Gruszcza

Kraków 2023

Artur Gruszcza

Uniwersytet Jagielloński

 <https://orcid.org/0000-0002-3450-8377>

 artur.gruszcza@uj.edu.pl

© Copyright by individual authors, 2023

Recenzent

dr hab. Daniel Boćkowski, prof. UwB

Opracowanie redakcyjne

Magdalena Gibiec

Projekt okładki

Marta Jaszcza

ISBN 978-83-8138-880-1

<https://doi.org/10.12797/9788381388801>

Autor zdjęcia na okładce: Yarohork (Adobe Stock)

Publikacja dofinansowana przez Instytut Nauk Politycznych i Stosunków
Międzynarodowych UJ

Licencja: CC-BY-SA-4.0

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

<https://akademicka.pl>

SPIS TREŚCI

ARTUR GRUSZCZAK	
Wprowadzenie	7

CZĘŚĆ I WOJNA W UKRAINIE

ARTUR GRUSZCZAK	
Kilka uwag o strategicznym wymiarze wojny w Ukrainie	13
ADRIAN TYSZKIEWICZ	
Konflikt rosyjsko-ukraiński jako czynnik nowej dwublokowej rywalizacji	23
PAWEŁ FRANKOWSKI	
Konsekwencje wojny rosyjsko-ukraińskiej dla gospodarki światowej	33
DOMINIKA DZIWIŚ, BŁAŻEJ SAJDUK	
Rosyjska inwazja na Ukrainę a przyszłość cyberwojny – wnioski w rocznicę „specjalnej operacji wojskowej”	43
MAREK CZAJKOWSKI	
<i>Against All Odds</i> . Po co Rosji Ukraina?	53
PIOTR BAJOR	
Ukraina w obliczu rosyjskiej agresji – polityka i strategia	65
MYKHAILO VOLOKHAI	
Rosyjskie „gadające głowy” ukraińskiej polityki w czasach wojny	75
PIOTR ORŁOWSKI	
Działania sił specjalnych Ukrainy i Federacji Rosyjskiej podczas konfliktu w Ukrainie	85

CZĘŚĆ II
SKUTKI KONFLIKTU W UKRAINIE DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

DARIUSZ KOZERAWSKI	
Konflikt zbrojny w Ukrainie – reperkusje dla zdolności militarnych Polski.....	97
BOGDAN KOSOWSKI	
System zarządzania kryzysowego sfery cywilnej RP w obliczu wojny w Ukrainie.....	107
WIKTOR HEBDA	
Rosyjska agresja militarna na Ukrainę a bezpieczeństwo energetyczne Polski	115
ARKADIUSZ NYZIO	
Inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę a bezpieczeństwo wewnętrzne Polski.....	125
MATEUSZ KOLASZYŃSKI	
Bezpieczeństwo wywiadowcze Polski po 24 lutego 2022 roku.....	137
BIOGRAMY	147
INDEKS.....	151

MYKHAILO VOLOKHAI

ROSYJSKIE „GADAJĄCE GŁOWY” UKRAIŃSKIEJ POLITYKI W CZASACH WOJNY

ABSTRAKT

Od początku rosyjskiej inwazji na Ukrainę 24 lutego 2022 r. kwestia stabilizacji wewnętrznej Ukrainy nie cieszyła się popularnością i była zwykle pomijana za granicą. Złożoność ukraińskiego ekosystemu politycznego oraz skomplikowana sieć powiązań między jednostkami i partiami na różnych szczeblach władzy są jednymi z powodów, dla których analiza sceny politycznej Ukrainy w kontekście zdrady i popierania rosyjskich interesów jest zawiła dla osób z zewnątrz. W tym rozdziale podjęty został temat działalności ukraińskich polityków, którzy otwarcie czekali na przybycie Rosjan.

SŁOWA KLUCZOWE: stabilność wewnętrzna, szpiegostwo, manipulacja, korupcja, zdrada

ABSTRACT

Russian „Talking Heads” of Ukrainian Politics in the Times of War

Since the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine on 24 February 2022, domestic stability has lacked the popularity and was usually omitted outside of Ukraine. One of the reasons for that remains the complexity of the Ukrainian political ecosystem and an entangled web of connections between the individuals and parties on various levels within different branches of power. Henceforth, Ukraine's political web analysis in search of the traitors and promoters of Russian interests needs clarification.

In this chapter, a complex topic of the activity of the Ukrainian political figures who have been openly waiting for Russians to come is unveiled.

KEYWORDS: internal stability, spying, manipulation, corruption, treason

Wprowadzenie

Pierwsze miesiące, jeśli nie tygodnie, rosyjskiej inwazji na Ukrainę w lutym 2022 r. pokazały, że kraj ten jest w stanie wystarczająco skutecznie się bronić. Taki przebieg wydarzeń, poniekąd odmienny od oczekiwania prorosyjskich polityków w Kijowie, pogрузił ich nadzieje na przyniesienie im władzy na rosyjskich bagnetach. W rezultacie zespół wątpliwych polityków pozornie rozpułnął się w powietrzu (a przynajmniej próbował to zrobić). Aby lepiej zrozumieć, kim są ci ludzie i dlaczego ich obecność lub nieobecność w Ukrainie jest tak ważna dla stabilności wewnętrznej, należy przyjrzeć się korzeniom niektórych z najbardziej odrażających ukraińskich prorosyjskich polityków oraz temu, jak udało im się stworzyć siatkę zdrajców i szpiegów, którzy mogą uderzyć w najbardziej nieoczekiwanym momencie.

Rosyjskie lobby w Ukrainie: przykład Wiktora Medwedczuka

Niesławnym liderem rosyjskiego lobby w Ukrainie jest Wiktor Medwedczuk, były przewodniczący prorosyjskiej partii Platforma Opozycji – za Życie (POzŻ), który próbował uciec z Ukrainy przez Mołdawię, ale został złapany, a następnie wymieniony na ukraińskich jeńców wojennych. Był powszechnie znanym rzecznikiem rosyjskich interesów w Ukrainie, nie tylko jako weteran ukraińskiej polityki od końca lat 90. ubiegłego stulecia, ale także jako rzekomy krewny Putina¹. Trudno przecenić znaczenie tej postaci dla szerzenia wpływów Kremla w Ukrainie, gdyż nie tylko stał on na czele najbardziej radykalnego ugrupowania opozycyjnego (jakkolwiek nielicznego w parlamencie), ale był także właścicielem kilku kanałów telewizyjnych o jawnie prorosyjskim nastawieniu². Jego osobiste wpływy, podobnie jak jego partii Wybór Ukrainy, nie uformowały się zaraz po rewolucji godności w 2014 r. czy aneksji Krymu. Siegają 1998 r. i czasów

¹ P. Kalashnyk, *Zavzhdy povertaiet 'sia i zavzhdy prohraie. Istorii porazok Medvedchuka v Ukraïni*, Hromadske, 14 I 2021, [online] tinyurl.com/5n8str7n, 2 II 2023.

² O. Shevchenko, *Use dlia kumiv. Kryms 'ki „podarunky” Medvedchuku ta Marchenko vid Putina*, Radio Svoboda, 10 IV 2021, [online] tinyurl.com/3e4c27dz, 2 II 2023.

aktywności w kierownictwie parlamentu (jako drugi zastępca przewodniczącego), a następnie kierowania w latach 2002-2005 administracją prezydenta Leonida Kuczmy.

Co ciekawe, budowa jego wpływów we władzach Ukrainy szła w parze z nieudanymi próbami ponownego nawiązania kontaktów z Zachodem przez prezydenta Kuczmę po aferze „Kolczuga”, kiedy to władze USA oskarżyły Ukrainę o sprzedaż nowoczesnych systemów przeciwlotniczych reżimowi Saddama Husajna. Poza dawnymi aferami najbardziej widoczne efekty działalności Medwedczuka miały miejsce w latach 2014-2022. Po pierwsze, jego zaangażowanie w negocjacje w sprawie wymiany więźniów z Rosją w latach 2015-2016 było mocno powiązane ze skandalami handlowymi administracji prezydenta Petra Poroszenki. Głowa państwa ukraińskiego została oskarżona o dopuszczenie do zawierania umów handlowych ze wspieranymi przez Rosję terrorystami w Donbasie, by pozyskać tani węgiel³. Wiosną 2021 r., po zablokowaniu decyzją Rady Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony (RBNiO) trzech kanałów telewizyjnych należących do Medwedczuka, sam Medwedczuk oraz jego partia zagrozili wszczęciem procesu impeachmentu wobec prezydenta Wołodymyra Zełenskiego. Co ciekawe, ta jawnie prorosyjska formacja próbowała bronić swojej działalności od strony prawnej i zagwarantowanej przez konstytucję wolności słowa. Tym samym zasugerowała, że sankcje są niekonstytucyjne i wyraźnie wskazują na autokratyczne nastroje w rządzie. Decyzja RBNiO była jednak uzasadniona faktem, że kanały telewizyjne Medwedczuka były jawnie finansowane ze źródeł rosyjskich⁴.

Ostatni przejaw jego aktywności, który nastąpił już po dramatycznym upadku, pozbawieniu ukraińskiego obywatelstwa i publicznym ośmieszeniu w mediach społecznościowych po aresztowaniu wiosną 2022 r., miał miejsce na początku stycznia 2023 r. Medwedczuk napisał artykuł oskarżający Zachód i Ukrainę o wszczęcie wojny przeciwko Rosji. Twierdził, że NATO zawsze była i pozostaje najbardziej złowrogą siłą, która będzie utrzymywać Rosję w niepewności, chyba że granica Sojuszu zostanie cofnięta do stanu z 1995 r.⁵ Artykuł ten, mimo że jest ogólnym zbiorem najsłynniejszych rosyjskich haseł propagandowych, można uznać za sygnał, że Medwedczuk, niezależnie od swojej porażki w Ukrainie, pozostaje na politycznym zapleczu i może być wykorzystany zarówno przez władze rosyjskie, jak i samego Putina jako mario-

³ I. Sitnikova, *Bihus.info: novi „plivky Medvedchuka” rozkryvaiut’, iak pid chas viiny zakupialos’ vuhillia u boiovykiv na Donbasi*, Hromadske, 31 I 2021, [online] tinyurl.com/4jh77tb3, 3 II 2023.

⁴ O. Komarova, *Vymknuly „kanaly Medvedchuka”: pershi poiasnennia ta reaktsii v sotsmerezhakh*, Radio Svoboda, 3 II 2021, [online] tinyurl.com/27nz943m, 5 II 2023.

⁵ S. Khomenko, *Chto my uznali iz stat’i kuma Putina Medvedchuka o rossiisko-ukrainskom konflikte?*, BBC News, 16 I 2023, [online] <https://www.bbc.com/russian/features-64293953>, 5 II 2023.

netka na wypadek, gdyby Kreml zachował kontrolę nad okupowanymi terytoriami i uruchomił „scenariusz koreański”. Mówiąc najprościej, scenariusz ten oznaczałby podzielenie kraju na dwie części, z których jedna stanie się rosyjskim państwem satelickim. Pomysł ten jest jednak wątpliwy, ponieważ rosyjska inwazja nie ma na celu utworzenia drugiej Ukrainy, ale całkowite wchłonięcie już istniejącej. Rosyjskim propagandystom, Putinowi i wielu Rosjanom otwarcie nie podoba się idea niepodległości Ukrainy⁶. Szczerze pragną oni podporządkowania się narodu ukraińskiego Moskwie i postrzegania go jako integralną część „Imperium Rosyjskiego”. Co więcej, gdyby Putin chciał ustanowić drugą Ukrainę, byłby w stanie to osiągnąć w 2014 r., po aneksji Krymu lub protokołach mińskich z 2015 r. Jednak jego prawdziwy cel wykracza daleko poza posiadanie małego i nierozpoznanego państwa satelickiego. Zasadniczym celem Putina jest przywrócenie Związku Sowieckiego jako nowego monstrum, które mogłoby rozszerzyć swoje wpływy daleko poza Karpaty i ponownie opuścić żelazną kurtynę „od Szczecina nad Bałtykiem do Triestu nad Adriatykiem”.

Innym istotnym aspektem działalności Medwedczuka jest ciągła manipulacja, taktyka szeroko i aktywnie stosowana przez rosyjską propagandę oraz władze tego kraju. Medwedczuk wielokrotnie rozwodził się nad brakiem wolności słowa w Ukrainie, skarżąc się w rosyjskich mediach po zamknięciu jego stacji telewizyjnych. Wiedząc doskonale, że Ukraina zachowuje swój wizerunek jednego z najbardziej demokratycznych państw powstałych na gruzach Związku Sowieckiego, Medwedczuk stosuje klasyczną technikę konspiracyjną, udając demaskowanie rzeczywistości w kraju, w którym wszystko uchodzi za fałszywe. Na przykładzie stałego zakazu nadawania programów przez należące do niego stacje telewizyjne starał się przekonać osoby nieobeznane z ukraińskimi realiami, że jest to tłumienie jego własnego punktu widzenia i sprzeciwia się demokratycznej debacie w kraju.

Jakkolwiek wpływową i zauważalną postacią pozostaje Wiktor Medwedczuk, jest on tylko wierzchołkiem góry lodowej, którą uformowali prorosyjscy politycy i agenci wpływu w Ukrainie. W szczególności chodzi o tych, którzy mimo znanej proveniencji pozostali w Ukrainie, w związku z czym sama ich obecność na arenie politycznej jest sygnałem alarmowym w kontekście możliwości wywołania potencjalnych szkód.

Aby lepiej zrozumieć realne zagrożenie ze strony partii Medwedczuka (POŻ), należy wspomnieć, że wskutek jej zdelegalizowania po rosyjskiej inwazji posłowie reprezentujący tę partię w Radzie Ukrainy wyjątkowo szybko zmienili strategię polityczną.

⁶ V. Portnykov, *Putin khoche v IEvropi „dvi Korei”: chomu „dvokh Ukraïn” ne bude*, Radio Svoboda, 9 II 2023, [online] tinyurl.com/2nammy9d, 9 II 2023.

W obliczu oficjalnego zakazu i stopniowego usuwania najbardziej kontrowersyjnych postaci z Rady czołowi przywódcy starego prorosyjskiego klanu ukraińskiej sceny politycznej utworzyli nową siłę polityczną pod nazwą Platforma dla Życia i Pokoju (PdŻiP), która zachowała nie tylko ten sam zespół polityków, ale także dawne symbole partyjne⁷. Jednak działalność tej formacji była krótka i ostatecznie zakończyła się delegalizacją w maju 2022 r., zaledwie miesiąc po utworzeniu.

Rosyjscy agenci wpływu na ukraińskiej scenie politycznej

Choć posłowie byłych ruchów prorosyjskich otwarcie nie wykazywali żadnych podejrzanych działań, jasne jest, że jedynym tego powodem jest egzystencjalne pragnienie ratowania swojego życia, zarówno fizycznego, jak i politycznego. Ta ostatnia kwestia budzi jednocześnie konkretne obawy o to, jak może wyglądać ich funkcjonowanie po wojnie. Okazuje się, że mimo rozbicia prorosyjskich stronnictw i ciągłych zapewnień obecnego szefa RBNiO o pozbawieniu wszystkich byłych prorosyjskich posłów formalnego statusu politycznego nieliczni politycy tej frakcji regularnie uczestniczą w posiedzeniach parlamentu i zachowują znaczącą pozycję w ukraińskiej polityce. Chociaż wielu adwokatów rosyjskich interesów uciekło z Ukrainy po inwazji, najbliżsi sojusznicy Medwedczuka, tacy jak Nestor Szufrycz, Jurij Bojko czy Wadym Stolar, pozostają w kraju i mogą grać rolę „śpiochów” (ukrytych agentów Rosji) czekających na dogodny moment, by wznowić aktywną działalność i wrócić do jawnie prorosyjskiej retoryki.

W tym miejscu warto pokrótce wyjaśnić, dlaczego pozostali przywódcy prorosyjskiego nurtu ukraińskiej polityki cieszą się tak dużym zainteresowaniem i jednocześnie budzą poważne obawy. Jurij Bojko jest jednym z najstarszych dinozaurów rosyjskiego lobbingu w ukraińskiej polityce. Jego kariera polityczna trwa prawie 20 lat, a jej korzenie sięgają ukraińskiego przemysłu naftowo-gazowego, Partii Regionów Wiktora Janukowycza oraz rządowych umów z Rosją, które zobowiązywały Ukrainę do kupowania rosyjskiego gazu niezależnie od potrzeb kraju po cenie wyższej niż ustalona dla Polski czy Niemiec⁸. Oprócz uczestnictwa w podejrzanych intrygach dyplomatycznych jego postać została zauważona w związku z serią afer korupcyjnych z udziałem przedsiębiorstw przemysłu gazowego na Krymie. W latach 2010-2012, kiedy Bojko był ministrem energetyki odpowiedzialnym za zagospodarowanie złóż

⁷ I. Berezhański, *Sud zaboronyv „OPZZH”, ale ikhni deputaty prodovzhuiut’ khodyty do Verkhovnoi Rady*, „TSN”, 20 VI 2022, [online] tinyurl.com/unueckxn, 9 II 2023.

⁸ *Boiko IUrii Anatoliiovych*, Chesno, [online] <https://www.chesno.org/politician/1058/>, 5 II 2023.

gazu na Krymie, kupić urządzenia wiertnicze po znacznie zawyżonych cenach za pośrednictwem sieci spółek *offshore*⁹.

Jednak najbardziej „produktywny” okres jego działalności rozpoczął się po rewolucji 2014 r. Odznaczał się zaangażowaniem w Ukrainiejskiej Cerkwi Prawosławnej Patriarchatu Moskiewskiego (kolejnej instytucji intensywnie wykorzystywanej do lobbowania rosyjskich interesów). W 2018 r. Bojko i Medwedczuk uczestniczyli w szeregu konferencji w Rosji, spotykając się z liderami najważniejszej rosyjskiej partii Jedna Rosja. Później, w 2019 r., Bojko próbował ubiegać się o urząd prezydenta, ale został wykluczony z wyścigu wyborczego, zdobywając w pierwszej turze tylko 11,67% głosów. Po inwazji i rządowej rozprawie z wyrazicielami rosyjskich „wartości” politycznych Bojko milczy i jest prawie niezauważalny. Jednak jego kariera polityczna i poglądy pokazują, że ten człowiek nie zawahałby się ich otwarcie promować, gdyby miał zagwarantowane jakiekolwiek bezpieczeństwo ze strony swych przełożonych w Moskwie lub kogoś tak potężnego jak Medwedczuk.

Inne wyżej wymienione postaci polityczne również wymagają bacznej uwagi. Nestor Szufrycz to kolejny weteran ukraińskiej sceny politycznej. Pod koniec lat 90. XX w. przyłączył się do sił socjalistycznych (nurtu ukraińskiej polityki, który zawsze był blisko Rosji). Pierwsze cele polityczne na szczeblu lokalnym osiągnął w obwodach zakarpackich Ukrainy. Szybko jednak zyskał rozgłos, wkraczając w okres rozkwitu kariery po pomarańczowej rewolucji z 2004 r. Szufrycz zasłynął z reprezentowania w tamtym czasie interesów Janukowycza w parlamencie. Później, za jego prezydentury, w latach 2010–2014 był zastępcą szefa RBNiO (jednej z najbardziej wpływowych i owianych tajemnicą instytucji w państwie). W czasie rewolucji 2014 r. aktywnie wspierał Janukowycza, a 16 stycznia 2014 r. głosował za tzw. ustawami dyktatorskimi, uznanymi później za niekonstytucyjne, które znacząco ograniczały podstawowe wolności¹⁰. Od 2017 r. stał się jawnym i bliskim sojusznikiem Medwedczuka oraz Bojki, wstępując do ich partii i otwarcie promując kluczowe rosyjskie tezy, takie jak te, że Ukrainie grozi wojna domowa, kraj pozostaje pod zewnętrzną kontrolą państw zachodnich, a wreszcie, że wojna 2014 r. była wynikiem polaryzacji społecznej i politycznej, która wynikała z dojścia do władzy ultranacjonalistów. Szufrycz znany jest z tego, że był publicznie potępiany za swoje poglądy i działalność. Nie przeszkadza mu to jednak w utrzymaniu pozycji jednego z najbardziej zdeklarowanych prorosyjskich polityków w Ukrainie. Szufrycz, podobnie jak Bojko, milczał w obawie przed oskarżeniem. Zupełnie nie-

⁹ V. Prytula, „Vyshka Bojka”: u bił za enerhetychnu nezalezhnist’ Ukraïny?, Radio Svoboda, 16 I 2012, [online] <https://www.radiosvoboda.org/a/24583138.html>, 5 II 2023.

¹⁰ O. Soloviova, „Drakonivs’ki” zakony: iak 6 rokiv tomu Ukraïnu namahalysia peretvoryty na avtorytarnu derzhavu, 5, 16 I 2020, [online] tinyurl.com/2p8d9z7x, 5 II 2023.

oczekiwanie w listopadzie 2022 r. Szufrycz został wybrany członkiem Ukraińskiego Narodowego Komitetu Olimpijskiego. Ta wiadomość wywołała społeczne oburzenie. Co ciekawe, wraz z Szufryczem w komitecie miał się znaleźć Hryhorij Surkis, oligarcha powszechnie znany z prorosyjskich wypowiedzi i sympatii. Pod naciskiem opinii publicznej Szufrycz i Surkis zrezygnowali z członkostwa. Mimo to Szufrycz pozostaje szefem parlamentarnej Komisji Wolności Słowa¹¹. Trudno uwierzyć, aby w jakimkolwiek innym demokratycznym kraju polityk, którego poglądy polityczne zawsze były po stronie najeźdźcy i okupanta, stał na czele tak ważnej komisji w parlamencie.

Analiza przeszłości wielu prorosyjskich polityków w Ukrainie może zaowocować długimi dociekaniem historycznymi i politycznymi. Jakkolwiek atrakcyjne byłoby to przedsięwzięcie, już jego skrótowe przedstawienie daje jasno do zrozumienia, że siły związane z Rosją, wyznające ideę „rosyjskiego świata”, jak choćby były prezydent Janukowycz i jego Partia Regionów, utrzymują swoją aktywność w Ukrainie. Najważniejsze postaci tego politycznego bagna wciąż krążą po korytarzach parlamentu i gabinetów ministerialnych. Gdyby zagrożenie ze strony osób o prorosyjskiej orientacji ograniczało się do kilku politycznych dziwaków na wysokich szczeblach władzy państwowej, nie byłoby potrzeby zajmowania się tym tematem. Niestety, rzeczywiste efekty działalności wyżej opisanych osób i partii POŻ wyszły daleko poza Kijów. Najbardziej widoczne były na froncie i terenach okupowanych. Wielu samorządowców oraz burmistrzów dużych i małych miast okupowanych przez Rosję na wschodzie i południu Ukrainy otwarcie współpracowało z siłami rosyjskimi. Można się więc zastanawiać, do jakiego stronnictwa należeli ci urzędnicy. Co więcej, odpowiedź byłaby stosunkowo prosta i przewidywalna: POŻ. Niestety, nie tylko szefowie lokalnych społeczności i burmistrzowie, ale także członkowie rad samorządowych, którzy należeli do POŻ, aktywnie pomagają siłom rosyjskim.

Najjaskrawsze przykłady zdrady, która dokonała się przy udziale polityków utrzymywanych i wychwalanych przez liderów POŻ, dotyczą gubernatorów dwóch obwodów ukraińskich: chersońskiego i zaporoskiego. Wołodymyr Saldo i Jewgienij Balicki byli członkami Partii Regionów, blisko związanymi z POŻ¹². Po inwazji chętnie podjęli współpracę z armią rosyjską i ostatecznie po „referendum” z 2022 r. zostali tzw. gubernatorami „nowych regionów” Rosji. Nawet jeśli te przykłady mogą wydawać się zbyt oczywiste, biorąc pod uwagę kaliber polityczny opisywanych osób, nie brakowało przypadków, gdy szeregowi członkowie POŻ stawali się jawnymi kolaborantami.

¹¹ O. Salizhenko, *Svoboda slova i Nestor Shufrych: khto tut zaïvyi?*, *Ukrains'ka Pravda*, 20 VII 2022, [online] tinyurl.com/2ehvm5k6, 5 II 2023.

¹² *Kolaboranty Sal'do ta Balyts'kyi dosi maiut' ukrains'ke hromadianstvo*, *Fokus*, 1 XII 2022, [online] tinyurl.com/4x7wuee7, 5 II 2023.

Na przykład w mieście Kupiańsk (27 tys. mieszkańców) na samym początku rosyjskiej inwazji burmistrz zdecydował się na współpracę z Rosjanami i publicznie zwrócił się do obywateli w formie wideo przemówienia, aby zachęcić ich do pójścia w jego ślady¹³. Na szczęście dla zdrajcy uciekł wraz z wycofującymi się wojskami rosyjskimi i nie wiadomo, kiedy będzie miał możliwość wyjaśnienia swoich motywów przed ukraińskim sądem. Podobna historia wydarzyła się w miasteczku Bałaklija (niedaleko Kupiańska), gdzie burmistrz należący do tej samej partii (POŻŻ) zwrócił się do ludzi na placu miejskim, zachęcając ich do współpracy z najeźdźcami, gdy tylko wojska rosyjskie zbliżyły się do miasta w marcu 2022 r. W końcu po wyzwoleniu miasta uciekł do Rosji, obawiając się nieuniknionego oskarżenia. Wreszcie w tym samym rejonie charkowskim podczas bitwy o Izium członek tamtejszej rady miejskiej (również należący do POŻŻ) wskazał Rosjanom jedyną drogę dojazdu niekontrolowaną przez siły ukraińskie, co pozwoliło armii rosyjskiej zająć miasto po ponad miesiącu nieudanych ataków i zmasowanego ostrzału artyleryjskiego¹⁴.

Wnioski

Główny wniosek płynący z zarysowanego aspektu polityki ukraińskiej po 24 lutego 2022 r. jest stosunkowo prosty. Choć ukraińskie władze i odpowiednie organy ścigania (takie jak Służba Bezpieczeństwa Ukrainy) próbują rozprawiać się z politycznymi demonami przeszłości, trudno uznać, że ta operacja przebiega prawidłowo. Choć mniej znaczące postaci, które w okupowanych miejscowościach zaprzedały ukraińskie interesy Rosjanom, staną przed obliczem nieuchronnej sprawiedliwości, najwybitniejsi działacze prorosyjskiej frakcji ukraińskiego systemu politycznego albo pozostają bezpieczni za granicą, albo są nietykalni w Ukrainie, jak np. Jurij Bojko, który mimo niekończących się próśb Ukraińców nie został nawet pozbawiony orderu Bohatera Ukrainy. Ukraińskim władzom zarzuca się brak wystarczającej woli politycznej do walki z widocznymi zagrożeniami ze strony rosyjskiej piątej kolumny. Wojna stała się silnym motywatorem, by w końcu rozpocząć proces wymierzania sprawiedliwości. Choć władze ukraińskie stały się bardziej zdecydowane w dążeniu do eliminowania rosyjskich wpływów, muszą wykazać upór i konsekwencję, by ten cel został w pełni osiągnięty.

¹³ *Iziurns'kyi deputat vid OPZZH proviv u misto okupantiv – predstavnyk mis'krady*, Ukraïns'ka Pravda, 30 III 2022, [online] tinyurl.com/8d26nbn6, 5 II 2023.

¹⁴ *IA. Korniiienko, „Kup'ians'k okupantam zdav mer razom z deputatamy opzzh”, – mistsevyi deputat*, Slidstvo.info, 1 VI 2022, [online] tinyurl.com/mrywnjr9, 5 II 2023.

Bibliografia

- Berezahans'kyi I., *Sud zaboronyv „OPZZH”, ale ikhni deputaty prodovzhuiut' khodyty do Verkhovnoi Rady*, TSN, 20 VI 2022, [online] tinyurl.com/unueckxn.
- Boiko IUrii Anatoliiovych, Chesno, [online] <https://www.chesno.org/politician/1058/>.
- Iziurns'kyi deputat vid OPZZH proviv u misto okupantiv – predstavnyk mis'krady, Ukraïns'ka Pravda, 30 III 2022, [online] tinyurl.com/8d26nbn6.
- Kalashnyk P., *Zavzhdy povertaiet'sia i zavzhdy prohraie. Istoriiia porazok Medvedchuka v Ukraïni*, Hromadske, 14 I 2021, [online] tinyurl.com/5n8str7n.
- Khomenko S., *Chto my uznali iz stat'i kuma Putina Medvedchuka o rossiïsko-ukrainskom konflikte?*, BBC News, 16 I 2023, [online] <https://www.bbc.com/russian/features-64293953>.
- Kolaboranty Sal'do ta Balyts'kyi dosi maiut' ukraïns'ke hromadianstvo, Fokus, 1 XII 2022, [online] tinyurl.com/4x7wuee7.
- Komarova O., *Vymknuly „kanaly Medvedchuka”: pershi poiasnennia ta reaktsii v sotsme-rezhakh*, Radio Svoboda, 3 II 2021, [online] tinyurl.com/27nz943m.
- Korniienko IA., *„Kup'ians'k okupantam zdav mer razom z deputatamy opzzh”, – mistsevyi deputat*, Slidstvo.info, 1 VI 2022, [online] tinyurl.com/mrywnjr9.
- Portnykov V., *Putin khoche v IEvropi „dvi Korei”: chomu „dvokh Ukraïn” ne bude*, Radio Svoboda, 9 II 2023, [online] tinyurl.com/2nammy9d.
- Prytula V., *„Vyshka Boika”: u biï za enerhetychnu nezalezhnist' Ukraïny?*, Radio Svoboda, 16 I 2012, [online] <https://www.radiosvoboda.org/a/24583138.html>.
- Salizhenko O., *Svoboda slova i Nestor Shufrych: khto tut zaïvyï?*, Ukraïns'ka Pravda, 20 VII 2022, [online] tinyurl.com/2ehvm5k6.
- Shevchenko O., *Use dlia kumiv. Kryms'ki „podarunky” Medvedchuku ta Marchenko vid Putina*, Radio Svoboda, 10 IV 2021, [online] tinyurl.com/3e4c27dz.
- Sitnikova I., *Bihus.info: novi „plivky Medvedchuka” rozkryvaiut', iak pid chas viïny zakupialos' vuhillia u boïovykiv na Donbasi*, Hromadske, 31 I 2021, [online] tinyurl.com/4jh77tb3.
- Skandal dovkola „Kol'chuh” poznachyvsia vzhe i na protsesi asyhnuvan' amerykans'koi uriadovoi dopomohy Ukraini na 2003 biudzhetnyi rik, Radio Svoboda, 2 VII 2002, [online] <https://www.radiosvoboda.org/a/894697.html>.
- Soloviova O., *„Drakonivs'ki” zakony: iak 6 rokiv tomu ukrainu namahalysia peretvoryty na avtorytarnu derzhavu*, 5, 16 I 2020, [online] tinyurl.com/2p8d9z7x.

Minął rok od brutalnej napaści zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Rosyjska agresja była ciosem w chwiejący się liberalny porządek międzynarodowy łączony z uniwersalnymi – jak się wydawało – wartościami i zasadami, takimi jak praworządność, suwerenność, pokój czy współpraca. Była również brutalnym aktem podważenia zrębów pozimnowojennego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego, kwestionującym jego logikę oraz rewidującym mechanizmy utrzymujące go w stanie względnej równowagi.

Wybuch wojny w Ukrainie wstrząsnął fundamentami porządku międzynarodowego i wyzwolił energię, która podsyca działania zbrojne oraz odsuwa perspektywę pokojowego zakończenia wojny w odległą przyszłość. Ma to istotne konsekwencje nie tylko dla bezpośrednich stron konfliktu, tj. Rosji i Ukrainy, lecz także dla państw graniczących z obydwojema krajami, w tym Polski.

Niniejsza książka zawiera zestaw krótkich artykułów analityczno-prognostycznych napisanych przez naukowców z Katedry Bezpieczeństwa Narodowego, odnoszących się do zasadniczych aspektów wojny w Ukrainie i jej różnorodnych reperkusji, w szczególności skutków dla bezpieczeństwa Polski.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-880-1

9 788381 388801